

Mr. sc. MAJA KRUMBERGER

Slovensko zavarovalno združenje

TRŽIŠTE OSIGURANJA SLOVENIJE U 2016.

Insurance Market of Slovenia in 2016

Leto 2016 je bilo za Slovenijo z makroekonomskega vidika izredno uspešno. Po letih gospodarskega neravnotežja je zaznati pozitivne trende. Gospodarska aktivnost v Sloveniji se je v letu 2016 krepila, predvsem zaradi izvoza in povečane potrošnje gospodinjstev. Izvoz ostaja še vedno med ključnimi dejavniki gospodarske rasti. Na pozitivna gibanja vplivajo tudi storitvene dejavnosti, primarno predvsem dejavnost turizma. Trg dela je v letu 2016 okrevljal hitreje kot v letu 2015. Število delovno aktivnih prebivalcev raste hitreje, zmanjšuje se tudi število brezposelnih, ki je bilo konec leta 2016 celo za desetino nižje kot konec leta 2015. Izboljšane razmere na trgu dela in splošno optimistično okolje vplivajo na povečano potrošnjo prebivalstva, slednje pa se odraža tudi na prilagajanju cen. V letu 2016 so se krepile tudi zasebne investicije, nekoliko pa so zastale javne investicije, primarno zaradi zastoja črpanja EU sredstev ob prehodu na novo finančno perspektivo. Gospodarska rast v Sloveniji je nad povprečjem držav članic EU in je v letu 2016 znašala 2,5 %, vendar pa Slovenija še vedno zelo zaostaja za bruto domačim proizvodom (BDP), ki ga je ustvarjala pred obdobjem krize.

Ugodne ekonomske razmere se odražajo tudi na slovenskem zavarovalnem trgu. Po nekaj letih stagnacije ali minimalne rasti smo v letu 2016 z zbrano premijo članic Slovenskega zavarovalnega združenja ponovno prekorali magično mejo 2 milijard EUR letne premije. Članice Slovenskega zavarovalnega združenja so v letu 2015 zbrale 1.975,3 milijonov EUR, v letu 2016 pa 2.033,3 milijonov EUR. Pri tem je ustrezno razkriti, da se nam je v letu 2016 pridružila nova članica, Skupna pokojninska družba, d. d., vendar bi tudi brez njenega prispevka, z enakim članstvom kot v letu 2015, premijski prihodki (kamor za potrebe statistike vštevamo tudi vplačila v pokojninske sklade naših članic) presegli magično mejo 2 milijard EUR.

V letu 2016 je na zavarovalnem trgu v Sloveniji, poslovalo 14 zavarovalnic, 2 pozavarovalnici, 3 pokojninske družbe in 6 podružnic tujih zavarovalnic. Med zavarovalnicami je 8 kompozitnih, 5 življenjskih in 8 neživljenjskih (premoženjskih). Med članicami Slovenskega zavarovalnega združenja ni dveh pokojninskih družb, dveh podružnic ter dveh zavarovalnic (ena izmed njih se je Slovenskemu zavarovalnemu združenju pridružila v začetku leta 2017).

Članstvo Slovenskega zavarovalnega združenja se je počasi širilo vse od začetka poslovanja – od petih ustanovnih članic leta 1992 se je do leta 2016 število povečalo na 20. Podatki, ki jih predstavlja Slovensko zavarovalno združenje, temeljijo na podatkih članic Slovenskega zavarovalnega združenja, ki po ocenah predstavljajo 98,3 % zavarovalnega trga v Sloveniji. Kot že omenjeno, so v letu 2016 članice Slovenskega zavarovalnega združenja obseg poslovanja, izraženega z obračunano zavarovalno premijo, kateri se je v letih 2013 in 2014 skrčil, povečale za slabega 1,5 % na 2.033,3 milijonov EUR. Skupina življenjskih zavarovanj dosega s 3,7-odstotnim upadom premije 28,3-odstotni delež v celotni zavarovalni dejavnosti (576 milijonov EUR). Skupina premoženjskih zavarovanj prikazuje pozitivno rast, in sicer za 3,4 % (1.457,4 milijonov EUR), kar predstavlja 71,7-odstotni delež. Zavarovalna gostota se je povišala na 985,1 EUR (pri življenjskih zavarovanjih znaša 279 EUR, pri premoženjskih pa 706 EUR). Ob upoštevanju povprečne letne stopnje rasti cen življenjskih potrebščin, ki je v letu 2016 znašala -0,1 %, se je premija članic Slovenskega zavarovalnega združenja v primerjavi z letom prej realno povišala za 1,6 %.

Primerjava obračunane zavarovalne premije po posameznih vrstah premoženjskih zavarovanj kaže, da zbrana premija zdravstvenih zavarovanj, ki je bila lani za 1,4 % višja, predstavlja več kot tretjino (33,6 %) premoženjske premije in skoraj četrtno (24,1 %) celotne. Naslednje močnejše zavarovalne vrste so še zavarovanje kopenskih motornih vozil (16,1 % oziroma 11,5 %), zavarovanje odgovornosti pri uporabi motornih vozil (15,5 % oziroma 11,1 %), drugo škodno zavarovanje (8,7 % oziroma 6,2 %), zavarovanje požara in elementarnih nesreč (8,1 % oziroma 5,8 %) ter nezgodno zavarovanje (6,6 % oziroma 4,7 %).

Z združitvijo Zavarovalnice Maribor, d. d., Zavarovalnice Tilia, d. d., Velebita osiguranja in Velebita životnog osiguranja v eno zavarovalnico – Zavarovalnica Sava, zavarovalna družba, d. d., se je spremenil vrstni red prvih petih največjih zavarovalnic: (1) Zavarovalnica Triglav, d. d., (2) Zavarovalnica Sava, zavarovalna družba, d. d., (3) Adriatic Slovenica, Zavarovalna družba d. d., (4) Vzajemna zdravstvena zavarovalnica, d. v. z., in (5) Triglav, Zdravstvena zavarovalnica, d. d. Omenjene zavarovalnice obvladujejo 80,2 % zavarovalnega trga članic Slovenskega zavarovalnega združenja. Pri tem ostaja vodilna Zavarovalnica Triglav, d. d., saj prevladuje tako v premoženjskih kot življenjskih zavarovanjih, na področju zdravstvenih zavarovanj pa je najmočnejša Vzajemna zdravstvena zavarovalnica, d. v. z.

Število zavarovalnic s sedežem v tujini, ki lahko v Sloveniji neposredno opravljajo zavarovalne posle, se je iz 716 v letu 2015 povečalo na 749. Izmed njih je bilo leto prej aktivnih 134 zavarovalnic, ki so na slovenskem zavarovalnem trgu ustvarile za 15,4 milijonov EUR zavarovalne premije ter izplačale 16,6 milijonov EUR zavarovalnin in odškodnin.

Tudi slovenske zavarovalnice neposredno sklepajo zavarovanja v drugih državah članicah EU. Obseg takšnega poslovanja je majhen. Po podatkih Agencije za zavarovalni nadzor so v letu 2015 ustvarile le 1,6 milijona EUR zavarovalne premije, največ na Hrvaškem (40 %), v Nemčiji (19 %), na Nizozemskem (13 %) in Portugalskem (8 %). V letu 2016 sta dve članici Slovenskega zavarovalnega združenja opravljali zavarovalne posle preko podružnice, registrirane v državah EU oziroma EGP, in sicer na Hrvaškem: (1) Adriatic Slovenica d. d., Podružnica Zagreb za osiguranje in (2) Sava osiguranje d. d., Podružnica Hrvatska za osiguranje. Na ta način je bilo ustvarjenih 15 milijonov EUR zavarovalne premije.

Glede na ustvarjeno (po)zavarovalno premijo predstavlja zavarovalništvo pod okriljem Slovenskega zavarovalnega združenja pomemben gospodarski segment s 5,1-odstotnim deležem v BDP. Ob upoštevanju velikosti BDP predstavlja poslovanje članic Slovenskega zavarovalnega združenja velik prispevek k razvoju in rasti slovenskega gospodarstva.

Kljub v uvodu predstavljenim pozitivnim trendom gospodarskega okolja Slovenije pa se Slovenija sooča s številnimi zahtevnimi izzivi, ki bodo v prihodnje imeli pomemben vpliv na razvoj zavarovalništva. Ob tem ne moremo mimo omembe predloga zdravstvene reforme, ki ga je Vlada Republike Slovenije pripravljala in najavljala celo leto 2016. Zdravstveno zavarovanje predstavlja izredno pomemben segment poslovanja članic Slovenskega zavarovalnega združenja, in čeprav ta zavarovanja sklepajo le tri članice, premija prostovoljnih dopolnilnih zavarovanj predstavlja kar 23,4 % celotne zbrane premije. Slovenija ima od začetka 90-ih let uveden sistem doplačil za zdravstvene storitve, ki ne pomenijo zgolj simbolnega zneska, temveč za določene storitve dosegajo tudi do 90 % cene zdravstvene storitve. Zaradi visoke izpostavljenosti prebivalstva (predvsem starejšega dela prebivalcev, ki so bolj izpostavljeni ekonomskih tveganjem) se je z Zakonom o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju v 90-ih letih uvedlo zavarovanje za doplačila – to je prostovoljno dopolnilno zdravstveno zavarovanje. Gre za prostovoljno obliko zavarovanja, ki pa je v Sloveniji izredno dobro pokrita, saj ima tovrstno zavarovanje sklenjenih kar 95 % prebivalcev Slovenije. Sedanja Vlada Republike Slovenije namerava ukiniti doplačila, kar pomeni, da ne bo več osnove za sklepanje tovrstnih zavarovanj. Slednje pa bi imelo velike posledice tudi za zavarovalni trg. Slovensko zavarovalno združenje se je tako v letu 2016 (še bolj pa v tekočem letu 2017) angažiralo na tem področju. Ne branimo v celoti sedanjega sistema, saj se logično postavlja vprašanje smiselnosti doplačil cene javne storitve, ki sega celo do 90 %, vendar pa bi morali skupaj z Vlado Republike Slovenije, kot pomemben deležnik tega sistema, iskati potencialne razvojne rešitve, ki bi omogočale čim večje pravice javnega zdravstvenega varstva za čim večje število ljudi. Vlada Republike Slovenije razvija sistem v

smislu skoraj 100 % javnega financiranja zdravstvenih storitve, pri čemer pa zanemarja predvsem organiziranje javnega zdravstva in pa izzive prihodnosti, ki izhajajo iz neugodnih demografskih gibanj v Sloveniji.

Slednje je pomemben izziv Slovenije. Evropska družba je starajoča družba. Po podatkih Evropske komisije (European Commission 2015 Ageing Report) smo imeli leta 2013 v EU situacijo, ko so štiri delovno aktivne osebe »vzdrževale« enega upokojenca. Demografska gibanja kažejo, da bosta leta 2060 enega upokojenca vzdrževali le dve delovno aktivni osebi. To pa številna gospodarstva EU postavlja pred velike izzive, obenem pa tudi pred velike priložnosti predvsem za zavarovalni sektor. Po napovedih OECD (The Coming pension Crisis, Citi, March 2016 – OECD and Citi reserach) se bo delež odhodkov za pokojnine v BDP v Sloveniji do leta 2050 povečal za 6 %, kar Slovenijo postavlja na drugo mesto v EU. Z ocenjeno 8-odstotno rastjo je pred nami le Luxemburg, ki pa ima veliko boljše ekonomsko situacijo od Slovenije. To so pomembne teme, ki jih odpiramo v Sloveniji in na katere bomo javno opozarjali tudi v prihodnje. Demografska gibanja ne bodo vplivala samo na pokojninske sheme, temveč na vse vidike socialne države, torej tudi na prej omenjeni zdravstveni sistem, saj se javno zdravstvo financira s strani aktivnega prebivalstva.

Na koncu bi med pomembnimi spremembami na zavarovalnem trgu v letu 2016 omenili ustanovitev Mediacijskega centra pri Slovenskem zavarovalnem združenju. Leta 2016 je Državni zbor sprejel Zakon o izvensodnem reševanju potrošniških sporov, ki je nekoliko bolj podrobno uredil to področje. Slovensko zavarovalno združenje je tako v letu 2016 pridobilo dovoljenje ministrstva za gospodarstvo za ustanovitev mediacijskega centra, ki deluje nekoliko drugače kot do sedaj. Poleg organizacijskih ali korporativnih sprememb (mediacijski center ima svoje korporativne organe in pravila finančnega poslovanja) je najpomembnejše to, da je mediacija za zavarovalnico po novem obvezna. Zaradi tega se je pomembno povečalo tudi število postopkov v okviru mediacije, organizirane pri Slovenskem zavarovalnem združenju.